

การศึกษาด้านธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ในประเทศไทย: การนำเสนอทางเลือก

Real Estate Business Education in Thailand: Offering a Choice

อรุณ ศิริจานุสรณ์

Arun Sirijanusrorn

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการผังเมือง มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

Faculty of Architecture and Planning, Thammasat University

E-mail: kanun_nn@yahoo.com

บทคัดย่อ

ปัจจุบันมหาวิทยาลัยทั้งภาครัฐและเอกชนในประเทศไทยได้เปิดสอนหลักสูตรการศึกษาด้านธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ ซึ่งมีการแบ่งระดับชั้นของการศึกษาออกเป็น 4 ระดับ คือ ปริญญาตรี ปริญญาโท ประกาศนียบัตร และปริญญาเอก โดยมุ่งสร้างองค์ความรู้พื้นฐานสำหรับการพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ คือ ด้านกายภาพ ด้านการตลาด และด้านการเงิน การศึกษามีวัตถุประสงค์เน้นให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในเชิงวิชาชีพ มีทัศนคติที่เหมาะสมต่อการทำงานและองค์กร มีระดับองค์ความรู้พื้นฐานที่เพียงพอ และมีความรับผิดชอบต่อสังคม และจริยธรรมทางธุรกิจ

การพัฒนาหลักสูตร วิธีการเทคนิคการสอน และคุณสมบัติของคณาจารย์ เป็นพื้นฐานข้อมูลในการจัดทำร่างหลักสูตรและทางเลือกในอนาคต โดยจะต้องให้ความสำคัญในผลลัพธ์ของผู้เรียนและความคาดหวังของผู้ประกอบการที่ได้ คือ ต้องมีองค์ความรู้ที่ครบถ้วนในระดับภาพรวม และการสร้างทัศนคติของการทำงานเป็นทีม รวมทั้งการวิเคราะห์ให้หลักสูตร มีความสอดคล้องกับตลาดแรงงาน ความเป็นไปได้ทางวิชาการ และความคุ้มค่าในเชิงทรัพยากร จึงจะเป็นประโยชน์ต่อทุกฝ่าย ทั้งผู้เรียน ผู้สอน สถาบันการศึกษา ภาคธุรกิจของประเทศ ส่งเสริมให้ภาคธุรกิจอสังหาริมทรัพย์สามารถเจริญเติบโตได้อย่างยั่งยืน และมั่นคงสืบไป

Abstract

Nowadays, many universities in Thailand offer courses related to the real estate business, classified into four types of degree: Bachelor's, Master's, diploma and Ph.D. The courses provide students with an understanding of three key aspects – physical, marketing and financial – of real estate development. Moreover, these courses focus on professional qualifications, fostering an appropriate attitude towards work and employer organizations, as well as social responsibility and business ethics.

Curriculum development, methods of teaching, and qualifications of teachers are the basis of information in preparation of the course, and future options. These will focus on the results of the education and the expectations of the operator to have full knowledge and an attitude of teamwork. The analysis of the course should reveal relevance with the labor market, technical knowhow and value in terms of resources. It will benefit all students and teachers, educational institutions and local businesses, providing the real estate market with the basis for sustainable growth and a stable future.

คำสำคัญ (Keywords)

หลักสูตรการศึกษาด้านธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ (Education Programs in Real Estate Business)

โครงการพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ (Real Estate Development Project)

1. บทนำ และความสำคัญ

ในองค์ประกอบพื้นฐานธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ และการพัฒนาแต่ละโครงการให้ประสบความสำเร็จ ทั้งที่เป็นโครงการขนาดใหญ่ หรือขนาดเล็ก แนวราบ หรือแนวสูง ทั้งที่เป็นเพื่อที่พักอาศัย เพื่อพาณิชย์กรรม หรือเพื่อบริการ ผู้ประกอบการจะต้องมีความเข้าใจเชิง พื้นฐานอยู่แล้วว่า ธุรกิจอสังหาริมทรัพย์เป็นอีกหนึ่ง ในธุรกิจที่มีปัจจัยความเสี่ยงสูง ทั้งที่เกิดขึ้นต่อตัวผู้ ประกอบการเองโดยตรง เช่น การหมุนเวียนงบประมาณ ทางเงินของบริษัท หรือการย้ายเข้าออกพนักงานที่ดูแล โครงการ และผลกระทบทางอ้อมที่เกิดจากภายนอก องค์กรที่ไม่สามารถควบคุมได้ ในปัจจัยความเสี่ยงหลัก 2 ด้าน คือ ด้านเศรษฐศาสตร์ ได้แก่ การเงิน การลงทุน หรือด้านกายภาพ ได้แก่ สภาพแวดล้อม กฎหมาย ระบบ เทคโนโลยีการก่อสร้าง (บัณฑิต จุลาสัย, 2550, น. 25)

นอกจากนี้ บุคลากรที่เข้ามาเกี่ยวข้องในการ บริหารจัดการตลอดช่วงอายุโครงการนั้น ตั้งแต่เริ่มต้น จนกระทั่งแล้วเสร็จแต่ละโครงการมีความหลากหลายใน กลุ่มวิชาชีพ จำเป็นที่ต้องมีการบูรณาการองค์ความรู้ ในหลายรูปแบบ ทั้งที่อยู่ภายในบริษัท ที่พัฒนา อสังหาริมทรัพย์ (in-house developer) หรือว่าจ้างผู้ เชี่ยวชาญพิเศษจากภายนอก (out-source specialists) อาทิ ทีมผู้ออกแบบ (designer team) ทีมผู้บริหารจัดการ โครงการ (project management consultant team) ทีมผู้บริหารงานก่อสร้าง (construction management team) ทีมผู้สำรวจปริมาณ (quality surveyor team) ทีมการตลาดและงานขาย (marketing and sale team) หรือทีมผู้รับเหมาก่อสร้าง (contractor team) เป็นต้น ซึ่งแต่ละส่วนงานที่เข้าร่วมทำงานจะต้องมี การประสานในการทำงาน ร่วมมือกันเป็นในเชิงลักษณะ ของทีมงาน (teamwork) และการบริหารจัดการภายใต้ กรอบของความเสี่ยงต่าง ๆ รวมทั้งการทำงานที่จะต้อง แข่งกับระยะเวลาการเปิดโครงการ ซึ่งบางประเภท โครงการจะให้ความสำคัญในส่วนนี้อย่างมาก อาทิ โรงแรม หรือศูนย์การค้า โดยพื้นฐานแล้วการพัฒนา แต่ละโครงการนอกจากต้องคำนึงถึงงบประมาณที่ลงทุน แล้ว การบริหารจัดการโครงการเชิงกายภาพ ความ สะดวก และความปลอดภัยในผู้คนที่เข้ามาใช้อาคารก็ ต้องให้ความสำคัญ ส่งผลให้การพัฒนาโครงการมักจะมี การแบ่งงานออกเป็นช่วง ๆ เพื่อสะดวกในการควบคุม และตรวจสอบ รวมทั้งขอบเขตภาระหน้าที่แต่ละช่วงงาน

ก็มีความแตกต่างกันอย่างชัดเจน ส่งผลให้บุคลากรที่ เค้ามารทำงานแต่ละช่วง ต้องมีคุณสมบัติที่เหมาะสมกับ ภาระงาน และการดำเนินงานที่สามารถร่วมกันเป็นทีมได้

โดยทั่วไป ช่วงระยะเวลาการดำเนินงานพัฒนา โครงการอสังหาริมทรัพย์ทุกประเภท จะแบ่งเป็น 3 ช่วง เวลา คือ ก่อนเริ่มโครงการก่อสร้าง (pre construction) ระหว่างการก่อสร้าง (under construction) และหลังการ ก่อสร้าง (post construction) ซึ่งการดำเนินงานแต่ละ ช่วงโครงการก็จะมีกิจกรรม บุคลากร ขั้นตอนดำเนินงาน ความยากง่ายการทำงานที่แตกต่างกัน ผู้ที่กำกับดูแล การพัฒนาโครงการในภาพรวม จึงต้องมีความเข้าใจ ขอบเขตภาระหน้าที่การพัฒนาโครงการในแต่ละช่วง เพื่อลดปัจจัยความเสี่ยงที่จะเกิดกับโครงการได้ใน อนาคตได้

จากการแบ่งช่วงขอบเขตการพัฒนาโครงการ พบว่า กิจกรรมที่อยู่ภายใต้ของการบริหารจัดการ เพื่อ การพัฒนาโครงการให้มีประสิทธิภาพสูงสุด พร้อมทั้ง สิ่งที่ผู้ประกอบการจะให้ความสำคัญเป็นอันดับแรก ก็คือ งบประมาณการลงทุน ระยะเวลาการดำเนินงาน และผล ตอบแทนที่จะได้รับกลับมา

การที่จะบรรลุผลลัพธ์ตามที่คาดหวัง จำเป็นต้อง มีทรัพยากรต่าง ๆ เข้ามาช่วยดำเนินงานให้เกิดผลลัพธ์ ของโครงการตามเป้าหมายที่ได้วางไว้ ซึ่งทรัพยากรที่มี ความสำคัญมากที่สุดไม่ว่าจะเป็นกลุ่มของวิชาชีพที่อยู่ ภายในบริษัท ที่พัฒนาอสังหาริมทรัพย์เอง หรือผู้ เชี่ยวชาญพิเศษจากภายนอก ก็คือ “บุคลากร” ซึ่งกลุ่ม บุคลากรที่มีความสำคัญมากที่สุดที่จะเป็นเสมือนผู้ ประสานทีมงานต่าง ๆ ในลักษณะของ “นักประสานสปี ทิค” ที่เกี่ยวข้องทั้งหมดภาระขอบเขตหน้าที่การทำงาน ในข้างต้นให้สามารถปฏิบัติงานได้ และมีความสอดคล้อง ซึ่งกันและกันให้เกิดเป็นทีมงาน (teamwork) เพื่อให้ โครงการนั้นได้พัฒนาเกิดขึ้นเป็นโครงการที่ประสบ ความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางเอาไว้ ก็คือ “นักพัฒนา อสังหาริมทรัพย์ (developers)”

ในอดีต นักพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ ที่ประกอบ อาชีพในภาคธุรกิจ และลงทุนพัฒนาโครงการในประเทศไทยส่วนใหญ่ที่ผ่านมา มักจะผันหรือสร้างตัวเองมา จากการต่อยอดในวิชาชีพอื่น ๆ เช่น วิศวกร สถาปนิก นักการเงิน นักลงทุน เป็นต้น และมีการสั่งสมประสพ- การณ์ต่อยอดจากการทำงาน แทนที่จะมาจากการผ่าน กระบวนการเรียนรู้จากระบบการศึกษา ซึ่งถ้าเป็นวิธีการ ที่กล่าวมานั้น อาจจะใช้ระยะเวลาลองผิดลองถูกพอสมควร

เพื่อช่วยร่นระยะเวลาในข้างต้น เครื่องมือที่น่าจะเหมาะสม และช่วยสร้างองค์ความรู้ติดตัวและสนับสนุนการทำงานไปโดยตลอดของการปฏิบัติวิชาชีพหรือการทำงานก็คือ “การศึกษา” สำหรับประเทศไทยระบบและกระบวนการศึกษา ผ่านรูปแบบในแต่ละระดับชั้น โดยเฉพาะด้านอสังหาริมทรัพย์ยังคงค่อนข้างจำกัด ดังนั้นบทความวิจัยนี้ จึงมีความประสงค์ทบทวนวรรณกรรมในบริบทของระบบและกระบวนการเรียนการสอนการศึกษาด้านธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ในประเทศไทย ซึ่งการศึกษาจะเป็นเครื่องมือที่จะช่วยสร้าง และพัฒนาทรัพยากรที่สำคัญที่สุดของการพัฒนาโครงการอสังหาริมทรัพย์ก็คือ มนุษย์ ได้อย่างเหมาะสมและตรงกับความต้องการในเชิงการตลาดแรงงานภาคธุรกิจต่อไป

2. วัตถุประสงค์

ทบทวนวรรณกรรม ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาด้านธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ในประเทศไทย ประกอบด้วยรายละเอียดของโปรแกรม (หลักสูตร) และรูปแบบและกระบวนการเรียนการสอน เพื่อนำไปสู่การสรุป อภิปราย และเสนอแนวทาง การพัฒนาโปรแกรม (หลักสูตร) และรูปแบบกระบวนการเรียนการสอนที่จะพัฒนาบุคลากรที่เหมาะสมกับตลาดแรงงานในภาคธุรกิจได้

3. การทบทวนวรรณกรรม

3.1 ระบบการศึกษาด้านอสังหาริมทรัพย์ในประเทศไทย

สถาบันการศึกษาภาครัฐและเอกชนได้เปิดหลักสูตรการศึกษาด้านธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ 3 ระดับ คือ 1. ปริญญาบัณฑิต 2. บัณฑิตศึกษา และ 3. การศึกษาต่อเนื่อง มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.1.1 ระดับปริญญาบัณฑิต

มีการแบ่งหลักสูตรการศึกษา 2 ลักษณะ คือ ด้านบริหารธุรกิจและด้านวิทยาศาสตร์ ได้แก่ 1) หลักสูตรธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เน้นองค์ความรู้ในการสร้างนักปฏิบัติการด้านอสังหาริมทรัพย์ ที่เชี่ยวชาญเชิงบริหารธุรกิจ มีหน่วยกิตตลอดหลักสูตร 140 หน่วยกิต สถานะปริญญาบัตรเป็นบริหารธุรกิจบัณฑิต (บธ.บ.) เริ่มรับนักศึกษาในปี 2540 2) หลักสูตรสถาปัตยกรรม

เพื่อการพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการผังเมือง มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เน้นองค์ความรู้ในการสร้างและพัฒนาสถาปนิกรุ่นใหม่ ที่เชี่ยวชาญทางด้านสถาปัตยกรรมและการจัดการธุรกิจ มีหน่วยกิตตลอดหลักสูตร 150 หน่วยกิต สถานะปริญญาบัตรเป็นวิทยาศาสตร์บัณฑิต (วท.บ.) เริ่มรับนักศึกษาในปี พ.ศ. 2552 3) หลักสูตรการบริหารทรัพย์สิน คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต เน้นองค์ความรู้ในการสร้างนักบริหารทรัพย์สิน ที่เชี่ยวชาญทางการจัดการทรัพยากร มีหน่วยกิตตลอดหลักสูตร 135 หน่วยกิต สถานะปริญญาบัตรเป็นบริหารธุรกิจบัณฑิต (บธ.บ.) เริ่มรับนักศึกษาในปี พ.ศ. 2551 และ 4) หลักสูตรการจัดการธุรกิจอสังหาริมทรัพย์และทรัพยากร คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ เน้นองค์ความรู้ในการสร้างนักพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ ที่เชี่ยวชาญทางการเงิน มีหน่วยกิตตลอดหลักสูตร 145 หน่วยกิต สถานะปริญญาบัตรเป็นบริหารธุรกิจบัณฑิต (บธ.บ.) เริ่มรับนักศึกษาในปี พ.ศ. 2550 การเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษ จากทั้ง 4 หลักสูตร พบว่า รูปแบบหลักสูตรเป็นแบบเฉพาะเจาะจง จำนวน 3 หลักสูตร ผ่านสถานะปริญญาบัตรด้านบริหารธุรกิจ ส่วนอีก 1 หลักสูตร เป็นแบบสหวิทยาการ 2 สาขาวิชา คือ ด้านสถาปัตยกรรมและด้านบริหารธุรกิจ

3.1.2 ระดับบัณฑิตศึกษา

เน้นการเรียนการสอนแบบเชิงลึก วัตถุประสงค์หลักของหลักสูตร จะขึ้นอยู่กับ การสำรวจและวิจัยกลุ่มผู้เรียน เพื่อนำมาสู่การวางแผนตลาดการศึกษา และจัดทำร่างหลักสูตรให้เหมาะสมกับความต้องการของตลาดแรงงานในธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ของประเทศให้มากที่สุด เพื่อให้เกิดความคุ้มค่าทั้งด้านบุคลากร (คณาจารย์) และด้านทรัพยากร (ห้องเรียน อาคารเรียน ตำราเรียน หนังสือ เอกสาร และอุปกรณ์สื่อการสอน) ได้อย่างเหมาะสม

1. ระดับปริญญาโท มีเปิดการเรียนการสอนอยู่ 4 หลักสูตร ใน 3 สถาบัน ได้แก่ 1) หลักสูตรธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ (MRE) คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เน้นองค์ความรู้ในการสร้างนักการเงินและประเมิน ที่เชี่ยวชาญด้านการเงินบัญชีและประเมินทรัพย์สิน คือ property investment and development, property valuation, property management มีหน่วยกิตตลอดหลักสูตร 48 หน่วยกิต

มีแผนการศึกษาเฉพาะการค้นคว้าอิสระ (individual study) สถานะปริญญาบัตรเป็นวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (วท.ม.) ให้นักศึกษาในปี พ.ศ. 2544 2) หลักสูตรนวัตกรรม การพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ และการผังเมือง มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เน้นองค์ความรู้ในการสร้างนักพัฒนาอสังหาริมทรัพย์รุ่นใหม่ (New Gen) ที่เชี่ยวชาญทางด้านการจัดการโครงการอสังหาริมทรัพย์ ผ่าน 4 แขนงวิชา ได้แก่ ด้านการพัฒนาโครงการ (PD) ด้านการจัดการงานก่อสร้าง (CM) ด้านการจัดการทรัพยากรกายภาพ (FM) และด้านการเงินและประเมินทรัพย์สิน (FV) มีหน่วยกิตตลอดหลักสูตร 39 หน่วยกิต มีแผนการศึกษา 2 รูปแบบ คือ แผน ก. วิทยานิพนธ์ (thesis) และแผน ข. การค้นคว้าอิสระ (individual study) สถานะปริญญาบัตรเป็นวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (วท.ม.) ให้นักศึกษาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2551 3) หลักสูตรธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าฯ ชลบุรี เน้นองค์ความรู้ในการพัฒนาบุคลากรในธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ ที่เชี่ยวชาญทางด้านการจัดการโครงการ มีหน่วยกิตตลอดหลักสูตร 40 หน่วยกิต สถานะปริญญาบัตรเป็นบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต (บธ.ม.) แผนการศึกษา 2 รูปแบบ คือ แผน ก. วิทยานิพนธ์ (thesis) และแผน ข. การค้นคว้าอิสระ (individual study) ให้นักศึกษาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553 และ 4) หลักสูตรเคหะพัฒนาศาสตร์และอสังหาริมทรัพย์ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เน้นองค์ความรู้ในการสร้างบุคลากรด้านเคหะพัฒนาศาสตร์ เพื่อพัฒนาที่อยู่อาศัย (housing development) ที่เชี่ยวชาญทางด้านการจัดการโครงการที่อยู่อาศัย เน้นบูรณาการการศึกษากับการเคหะแห่งชาติ มีหน่วยกิตตลอดหลักสูตร 36 หน่วยกิต แผนการศึกษาเฉพาะแผน ก. วิทยานิพนธ์ (thesis) สถานะปริญญาบัตรเป็นเคหะพัฒนาศาสตรมหาบัณฑิต (คพ.ม.) ให้นักศึกษาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538 และในปี พ.ศ. 2552 ได้มีการปรับหลักสูตรใหม่ เพิ่มสาขาธุรกิจอสังหาริมทรัพย์อีก 1 สาขา ทั้งนี้ การศึกษาระดับปริญญาโทจะมีค่าใช้จ่ายตลอดหลักสูตรประมาณ 250,000 บาท และระยะเวลาการศึกษาเกือบ 2 ปี

2. ระดับประกาศนียบัตรหรือการอบรมเชิงวิชาชีพ มีกระบวนการเรียนการสอน 2 รูปแบบ คือ 1) หลักสูตรอบรมระยะสั้น 48 ชั่วโมง และ 96 ชั่วโมง ได้แก่ หลักสูตร mini - MIRED คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการผังเมือง มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ หรืออบรม

ระยะยาว 4 เดือน (128 ชั่วโมง) ของ RECU ของคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และ CRE คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และ 2) หลักสูตรประกาศนียบัตรเฉพาะด้าน (เน้นประเมินราคาทรัพย์สิน) มีระยะเวลาการเรียน 1 ปี มีการศึกษาค้นคว้าอิสระรายกลุ่มประกอบการศึกษา มีหน่วยกิตตลอดหลักสูตร 24 หน่วยกิต (8 วิชา) ได้แก่ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มีค่าใช้จ่ายในตลอดหลักสูตร 120,000 บาท ส่วนที่เหลือเป็นรูปแบบอบรมเพื่อขอใบอนุญาตต่าง ๆ อาทิ การขอใบอนุญาตปฏิบัติวิชาชีพ “ผู้จัดการนิติบุคคล” ของสมาคมบริหารทรัพย์สินแห่งประเทศไทย หรือ “ผู้ประเมินอสังหาริมทรัพย์” ของสมาคมผู้ประเมินสินทรัพย์ไทย

3. ระดับปริญญาเอก ประเทศไทยยังไม่มีหลักสูตรด้านอสังหาริมทรัพย์เฉพาะโดยตรง ส่วนใหญ่แล้วจะเป็นหลักสูตรในรูปแบบบูรณาการทางการศึกษา โดยเน้นความสนใจของผู้เรียนเป็นสำคัญ การศึกษาจะเป็นลักษณะเน้นการวิจัยขั้นสูง ผ่านรูปแบบการเรียนการสอนภายใต้หลักสูตรสหวิทยาการสภาพแวดล้อมสรรค์สร้าง (Integrated Science of Built Environment) ถ้าผู้เรียนมีความสนใจในด้านการพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ หรือศาสตร์วิชาชีพที่เกี่ยวข้องในธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ ก็สามารถนำมาประยุกต์เป็นหัวข้อวิทยานิพนธ์ได้ ระยะเวลาการศึกษาประมาณ 3-4 ปี มีหน่วยกิต 72 หน่วยกิต ปัจจุบันได้มีการเปิดการเรียนการสอนในหลายสถาบัน การศึกษาหลักของประเทศ ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ หรือมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ค่าใช้จ่ายในการเรียนประมาณ 400,000 บาท

3.1.3 ระดับการศึกษาต่อเนื่อง

การศึกษาด้านธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ นอกจากกระบวนการเรียนการสอนในสถาบันการศึกษาแล้ว มักจะมีลักษณะการร่วมมือระหว่างภาคเอกชน สมาคมวิชาชีพ หรือคณาจารย์มหาวิทยาลัย แต่ก็คงเป็นลักษณะความร่วมมือผ่านการเป็นพันธมิตรร่วมกัน อันเนื่องมาจากสายสัมพันธ์คณาจารย์ สถานภาพ และระเบียบสถาบันการศึกษา โดยความสนใจผู้เรียนแต่ละหลักสูตรมีความนิยมแตกต่างกัน ดังนั้น ระดับการศึกษาต่อเนื่อง จึงเป็นรูปแบบการจัดอบรมสัมมนาเฉพาะเรื่อง ที่จะให้ความสำคัญกับผู้ประกอบการ หรือผู้ที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติ

การโครงการอสังหาริมทรัพย์ เฉพาะด้านที่จะต้องศึกษาเพิ่มเติมใน 6 ด้านหลัก ได้แก่ 1) กฎหมายในธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ 2) การตลาดอสังหาริมทรัพย์ 3) การออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ 4) การจัดการงานก่อสร้าง 5) การจัดการงานนิติบุคคลและทรัพยากร หรือ 6) ระบบการเงิน บัญชี และภาษี ตามบริษัทรับจัดอบรมซึ่งทุกโปรแกรมจะต้องมี 6 เรื่องดังกล่าวเป็นแกนหลักในโปรแกรมอบรมทุกหน่วยงาน ปัจจุบันมีองค์กรหรือหน่วยงานที่มีจัดการเรียนการสอนอยู่อย่างต่อเนื่องคือ โรงเรียนธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ไทย และศูนย์ข้อมูลธนาคารอาคารสงเคราะห์ ค่าใช้จ่ายในการอบรมจะอยู่ที่วิชาละประมาณ 9,000 บาท ต่อรอบระยะเวลาอบรม 6 ชั่วโมง เน้นการเรียนการสอนแบบเชิงปฏิบัติการมากกว่าหลักทางทฤษฎี เนื่องจากผู้อบรมส่วนใหญ่จะมีประสบการณ์ในการทำงาน

3.2 รูปแบบการเรียนการสอนที่เป็นสากลระดับ

อุดมศึกษาความหมายของรูปแบบ (model)

รูปแบบ คือ สิ่งเป็นรูปธรรมของความคิดที่เป็นนามธรรม ซึ่งบุคคลสามารถแสดงออกมาในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง เช่น คำอธิบาย แผนผัง ไดอะแกรม หรือแผนภาพ เพื่อช่วยให้ตนเองและบุคคลอื่นเข้าใจได้ชัดเจนขึ้น

รูปแบบ คือ เครื่องมือแสดงทางความคิดที่บุคคลใช้ในการสืบสอบหาคำตอบ ความรู้ความเข้าใจในปรากฏการณ์ทั้งหลาย ปกติในการศึกษาวิจัยเรื่องใด ๆ ก็ตาม ผู้ศึกษาจะต้องตั้งคำถามที่ต้องการคำตอบ ซึ่งในกระบวนการวิจัยจะมีการตั้งสมมติฐานหรือชุดของสมมติฐานขึ้นมา ซึ่งก็คือคำตอบที่คาดคะเนไว้ล่วงหน้า สมมติฐานเหล่านี้มักจะได้อมาจากความรู้หรือข้อค้นพบที่ผ่านมา หรืออาจจะเกิดจากประสบการณ์ หรือการหยั่งรู้ (intuition) ของผู้ศึกษาวิจัย หรืออาจจะเกิดจากทฤษฎีหลักการต่าง ๆ สมมติฐานเป็นข้อความที่บ่งบอกถึงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบหรือตัวแปรต่าง ๆ ของเรื่องเล่า/สถานการณ์ปัญหาหนึ่ง ซึ่งจะยังคงเป็นเพียงเครื่องมือในการแสวงหาคำตอบเท่านั้น จนกว่าจะได้รับการนำไปพิสูจน์ทดสอบ หากสมมติฐานเป็นจริงข้อความนั้นจะสามารถนำไปใช้ในการทำนาย หรืออธิบายปรากฏการณ์นั้น ๆ ได้ รูปแบบเช่นเดียวกันกับสมมติฐานที่บุคคลอาจสร้างขึ้นจากความคิด ประสบการณ์ การใช้อุปมาอุปไมย หรือจากทฤษฎีและหลักการต่าง ๆ ได้ แต่

รูปแบบไม่ใช่ทฤษฎีดีฟส์ (Davies, 1971, pp. 386-387) กล่าวว่า รูปแบบโดยทั่วไปจะต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญดังต่อไปนี้

1. รูปแบบ จะต้องนำไปสู่การทำนาย (prediction) ผลที่ตามมา สามารถพิสูจน์และทดสอบได้ กล่าวคือ การนำไปประยุกต์ใช้เพื่อสร้างเครื่องมือ และต่อยอดในการพิสูจน์และทดสอบได้

2. โครงสร้างของรูปแบบ จะต้องประกอบด้วยความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ (causal relationship) ซึ่งสามารถใช้อธิบายปรากฏการณ์/เรื่องนั้นได้

3. รูปแบบ จะต้องสามารถช่วยสร้างจินตนาการ (Imagination) ความคิดรวบยอด (concept) และความสัมพันธ์ (interrelations) รวมทั้งช่วยขยายขอบเขตของการสืบเสาะความรู้

4. รูปแบบ ควรประกอบด้วยความสัมพันธ์เชิงโครงสร้าง (structural relationship) มากกว่าความสัมพันธ์เชิงเชื่อมโยง (associative relationship)

รูปแบบ (model) ที่ใช้กันโดยทั่วไปมี 5 แบบ หรือ 5 คุณลักษณะ คือ (Joyce & Well, 1989 อ้างถึงใน Keeves, 1972)

1. รูปแบบเชิงเปรียบเทียบ (analogue model) คือ ความคิดที่แสดงออกในลักษณะของการเปรียบเทียบสิ่งต่าง ๆ อย่างน้อย 2 สิ่งขึ้นไป รูปแบบลักษณะนี้ใช้กันมากทางด้านวิทยาศาสตร์กายภาพ สังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์

2. รูปแบบเชิงภาษา (semantic model) คือ ความคิดที่แสดงออกผ่านทางการใช้ภาษา (พูดและเขียน) รูปแบบลักษณะนี้ใช้กันมากทางด้านศึกษาศาสตร์

3. รูปแบบเชิงคณิตศาสตร์ (mathematical model) คือ ความคิดที่แสดงออกผ่านทางสูตรคณิตศาสตร์ ซึ่งส่วนมากจะเกิดขึ้นหลังจากได้รูปแบบเชิงภาษาแล้ว

4. รูปแบบเชิงแผนผัง (schematic model) คือ ความคิดที่แสดงออกผ่านทางแผนผัง แผนภาพ ไดอะแกรม กราฟ เป็นต้น

5. รูปแบบเชิงสาเหตุ (causal model) คือ ความคิดที่แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ของสภาพการณ์/ปัญหาใด ๆ รูปแบบด้านศึกษาศาสตร์ มักจะเป็นแบบนี้เป็นส่วนใหญ่ โดยทั่วไปแล้ว ก็คือ “หลักสูตรการสอน” นั่นเอง

รูปแบบ (หลักสูตร) ทางด้านศึกษาศาสตร์ มักจะเป็นรูปแบบเชิงสาเหตุ และการใช้คำว่า รูปแบบการเรียนการสอน มีความหมายในลักษณะเดียวกับระบบการเรียนการสอน หากพิจารณาตามนัยของคุณสมบัติอันเป็นองค์ประกอบสำคัญ กล่าวคือ เป็นลักษณะการเรียนการสอนที่จัดขึ้นอย่างเป็นระบบระเบียบตามปรัชญา ทฤษฎี หลักการ หรือความเชื่อต่าง ๆ โดยมีความครอบคลุมองค์ประกอบที่สำคัญ ๆ ของระบบนั้น และได้รับการยอมรับหรือพิสูจน์ ทดสอบ ถึงประสิทธิภาพของระบบนั้น ๆ มาแล้ว แต่ตามความนิยมแล้ว นักการศึกษาโดยทั่วไป นิยมใช้คำว่า “ระบบ” ในความหมายที่เป็นระบบใหญ่ ครอบคลุมองค์ประกอบสำคัญ ๆ ของการศึกษาหรือการเรียนการสอนในภาพรวม และนิยมใช้คำว่า “รูปแบบ” กับระบบที่ย่อยกว่า โดยเฉพาะกับ “เทคนิคการสอน” นั้นเอง

ด้วยเหตุดังกล่าวจึงสามารถให้นิยามได้ว่า “รูปแบบการเรียนการสอน” คือ สภาพลักษณะของ (หลักสูตร) การเรียนการสอน ที่ครอบคลุมองค์ประกอบสำคัญ ซึ่งได้รับการจัดไว้อย่างเป็นระเบียบ ตามหลักปรัชญา ทฤษฎี หลักการ แนวคิด หรือความเชื่อต่าง ๆ ประกอบด้วย กระบวนการหรือขั้นตอนสำคัญในการเรียนการสอน รวมทั้งเทคนิคการสอนต่าง ๆ ที่สามารถช่วยให้สภาพการเรียนการสอนนั้นเป็นไปตามทฤษฎี หลักการ หรือแนวคิด ที่ยึดถือและได้รับการพิสูจน์ ทดสอบ หรือยอมรับว่ามีประสิทธิภาพได้อย่างเป็นระบบสามารถใช้เป็นแบบแผนในการเรียนการสอน ให้บรรลุวัตถุประสงค์เฉพาะของรูปแบบนั้น ๆ ได้ ดังนั้น รูปแบบการเรียนการสอน (หลักสูตร) จึงจำเป็นต้องมีองค์ประกอบสำคัญ ดังต่อไปนี้

1. มีปรัชญา ทฤษฎี หลักการ แนวคิด หรือความเชื่อที่เป็นพื้นฐาน หรือเป็นหลักของรูปแบบการเรียนการสอนนั้น ๆ
2. มีการบรรยาย และอธิบายสภาพหรือลักษณะของการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับหลักการที่ยึดถือ
3. มีการจัดระบบ คือ มีการจัดองค์ประกอบและความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของระบบให้สามารถนำผู้เรียนไปสู่เป้าหมายของระบบหรือกระบวนการนั้น ๆ
4. มีการอธิบาย หรือให้ข้อมูลเกี่ยวกับเทคนิคการสอนต่าง ๆ อันจะช่วยให้กระบวนการเรียนการสอนนั้น ๆ เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

รูปแบบการเรียนการสอน (หลักสูตร) จะต้องได้รับการพิสูจน์ ทดสอบ ประเมินผล รวมทั้งผลลัพธ์ (out-

put) ที่จะเกิดตามมา ทั้งในเชิงศักยภาพของการสร้างความคิดรวบยอด และความสัมพันธใหม่ได้

รูปแบบ (หลักสูตร) การเรียนการสอน

ในการจัดระบบใด ๆ ก็ตาม ย่อมต้องมีการกำหนดองค์ประกอบ และจัดองค์ประกอบของรูปแบบให้มีความสัมพันธ์กันอย่างดี เพื่อนำไปสู่จุดมุ่งหมายที่ต้องการ ซึ่งจะจัดในกรอบความคิดของตัวบิอน กระบวนการ กลไกควบคุม ผลผลิต และข้อมูลป้อนกลับ หรือจัดความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของรูปแบบนั้น ๆ ให้เป็นไปตามลำดับขั้นตอน ที่จะช่วยให้รูปแบบมีประสิทธิภาพสูงสุด

สรุปได้ว่า รูปแบบ (หลักสูตร) การเรียนการสอนก็คือ องค์ประกอบต่าง ๆ ของการเรียนการสอน ที่ได้รับการจัดไว้ให้มีความสัมพันธ์และส่งเสริมกันอย่างเป็นระเบียบ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้รูปแบบ (หลักสูตร) การจัดการเรียนการสอนเป็นส่วนหนึ่งของระบบย่อยของระดับการศึกษาหลักในแต่ละชั้นของแต่ละสาขาวิชาชีพ และอาจจัดได้ในลักษณะที่เป็นภาพรวม (มหภาค) คือ ระบบที่ครอบคลุมองค์ประกอบระดับการศึกษาหลักที่ต่อเนื่องกันในภาพรวมสาขา เช่น รูปแบบ (หลักสูตร) การเรียนการสอนแบบควม 2 ปริญญา เป็นต้น

ส่วนรูปแบบ (หลักสูตร) การเรียนการสอนนั้นหมายถึง “สภาพหรือลักษณะของการจัดการเรียนการสอนที่จัดขึ้นอย่างเป็นระบบและระเบียบตามหลักปรัชญา ทฤษฎี หลักการ แนวคิด หรือความเชื่อต่าง ๆ โดยมีการจัดกระบวนการหรือขั้นตอนในการเรียนการสอนโดยอาศัยเทคนิคการสอนต่าง ๆ เข้าไปช่วยทำให้สภาพการเรียนการสอนนั้น เป็นไปตามหลักการที่ยึดถือและได้รับการพิสูจน์และทดสอบแล้วว่า มีประสิทธิภาพสามารถใช้เป็นแบบแผนได้”

เมื่อเป็นเช่นนี้ จะเห็นได้ว่ากระบวนการจัดการเรียนการสอนจะกลายเป็นรูปแบบได้นั้น จะต้องผ่านการจัดองค์ประกอบต่าง ๆ ให้เป็นระบบเสียก่อน ซึ่งในการจัดระบบต้องคำนึงถึงทฤษฎีและหลักการรวมทั้งสภาพการณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ดังนั้น รูปแบบ (หลักสูตร) การเรียนการสอน จึงมีความหมายที่แท้จริงตรงกันและทำให้บุคคลภายนอกสามารถเข้าใจได้ง่าย นั่นคือหลักสูตรหรือโปรแกรมการศึกษา

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าคำว่ารูปแบบและระบบจะมีความหมายสาระหลักใกล้เคียงกัน แต่ถ้าสังเกตและ

วิเคราะห์โดยทั่ว ๆ ไปแล้ว จะพบว่า ความนิยมในการใช้อาจแตกต่างกันไปบ้าง จากที่กล่าวไว้ข้างต้นว่า “รูปแบบ (หลักสูตร) การจัดการเรียนการสอน เป็นระบบย่อยของระดับการศึกษา และอาจจัดได้ในลักษณะที่เป็นภาพรวม (มหภาค) ซึ่งครอบคลุมองค์ประกอบสำคัญ ๆ ของการเรียนการสอนในภาพรวม หรืออาจจะนำองค์ประกอบย่อย ๆ ของการเรียนการสอนมาจัดเป็นภาพย่อย (จุลภาค) ลงรายละเอียดไปอีกก็ได้” จากการสังเกตและวิเคราะห์ผลงานของนักการศึกษาที่ค้นคิดระบบและรูปแบบการจัดการเรียนการสอนต่าง ๆ พบว่า นักศึกษานิยมใช้คำว่า “ระบบ” ในความหมายที่เป็นภาพรวมในองค์ประกอบหลัก เช่น ระบบการศึกษา หรือถ้าเป็นระบบการเรียนการสอน ก็จะครอบคลุมองค์ประกอบสำคัญ ๆ ของการเรียนการสอนของภาพรวม (มหภาค) และนิยมใช้คำว่า “รูปแบบ” กับระบบที่ย่อยกว่า โดยเฉพาะกับ “วิธีการสอน” หรือ “เทคนิคการสอน” ซึ่งเป็นองค์ประกอบย่อยที่สำคัญของรูปแบบหรือระบบการเรียนการสอน ดังนั้น การพัฒนารูปแบบ (หลักสูตร) ใด ๆ มาจัดทำอย่างเป็นระบบตามหลักการและวิธีการสอนนั้น ก็จะกลายเป็น “ระบบวิธีการและเทคนิคการสอน” หรือที่นิยมใช้ เรียกว่า “เทคนิคการสอน”

ดังนั้น คำว่า ระบบกับรูปแบบ นั้นมีความหมายเหมือนกัน แต่นิยมใช้ต่างกันในแต่ละบริบทของในระบบการศึกษา ที่แบ่งเป็นภาพย่อย (จุลภาค) และภาพรวม (มหภาค) แต่ก็มีส่วนประกอบครอบคลุมในประเด็นต่าง ๆ ที่สำคัญของการเรียนการสอนในภาพรวม ซึ่งจากรายละเอียดข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า

- ระบบ คือ ตัวแทนของระดับชั้นและกระบวนการในการศึกษา

- รูปแบบ คือ ตัวแทนของหลักสูตรและวิธีการเทคนิคการสอน

3.3 วิธีการเทคนิคการสอน ด้านอสังหาริมทรัพย์

ระดับอุดมศึกษา มี 3 วิธีการเทคนิคการสอนได้แก่

3.3.1 วิธีการเทคนิคการสอนหลัก

คือ วิธีการเทคนิคการสอนที่ผู้สอนในระดับอุดมศึกษาใช้กันอยู่เสมอและมีที่มานับยาวนาน โดยทั่วไปมีอยู่ 4 รูปแบบ คือ วิธีการเทคนิคการสอนแบบบรรยาย วิธีการเทคนิคการสอนแบบอภิปราย วิธีการ

เทคนิคการสอนแบบฝึกปฏิบัติ และวิธีการเทคนิคการสอนให้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

1. วิธีการเทคนิคการสอนแบบบรรยาย คือ การสอนที่ผู้สอนเตรียมจุดมุ่งหมายเตรียมเนื้อหาสาระในการสอนมาบอกเล่า หรืออธิบายให้กับผู้เรียน โดยที่ผู้เรียนจะรับหรือจำในสิ่งที่สอนนั้น ซึ่งโดยทั่วไปมักจะเป็นการสื่อสารทางเดียวจากผู้สอนไปสู่ผู้เรียน ผู้เรียนมักจะมีส่วนร่วมน้อย นอกจากการฟัง จด และจำข้อมูลที่ได้จากการสอนเป็นสำคัญ ซึ่งข้อดีข้อเสีย สรุปได้ดังต่อไปนี้

ข้อดีของวิธีการเทคนิคการสอนแบบบรรยาย

- ผู้สอนสามารถดำเนินการได้คนเดียว ซึ่งเป็นคุณสมบัติที่เด่นของการสอนแบบบรรยายอย่างมาก จึงทำให้การสอนแบบบรรยาย ผู้สอนจะนิยมใช้เพราะดำเนินการได้อย่างคล่องตัว

- ผู้สอนสามารถคัดเลือกและเสนอสิ่งที่ตัวเองเห็นว่าเหมาะสมซึ่งนับได้ว่ามีความสอดคล้องกับธรรมชาติของอาจารย์ผู้สอนที่ถือได้ว่าเป็นผู้รู้จะเลือกใช้เนื้อหา ที่ได้มีการคัดเลือกแล้ว

- ใช้กับผู้เรียนกลุ่มใหญ่ได้จึงประหยัด ทั้งนี้จะมีความสอดคล้องกับลักษณะการสอนในระดับอุดมศึกษาที่ส่วนใหญ่จะมีผู้เรียนในชั้นเรียนค่อนข้างมาก

- สามารถใช้เนื้อหากับผู้เรียนได้เต็มที่ ผู้สอนจะสามารถที่จะสรรหาและรวบรวมสาระสำคัญต่าง ๆ มาให้กับผู้เรียนได้มากและได้อย่างเต็มที่

- มีความสะดวกกับผู้เรียนไม่ต้องทำงานหนักซึ่งผู้เรียนจะชอบการบรรยายเพราะไม่ต้องทำอะไรมากนอกจากที่จะใช้แค่การนั่งฟัง

ข้อเสียของวิธีการเทคนิคการสอนแบบบรรยาย

- ไม่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างผู้เรียน เพราะผู้เรียนโดยธรรมชาติมีความแตกต่างกันอยู่มาก แต่การบรรยายดูเหมือนเหมือนกัน การบรรยายจะไม่สนองตอบต่อธรรมชาติข้อนี้เท่าที่ควร

- ผู้เรียนไม่มีโอกาสแสดงความคิดเห็น หรือมีโอกาสไม่มากเท่าที่ควร เพราะบทบาทและเวลาไม่เอื้ออำนวยให้แสดงความคิดเห็นให้มากนัก

- ไม่ส่งเสริมให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ด้วยตนเองเท่าที่ควร ทั้งนี้เพราะผู้สอนจะเป็นผู้ที่ผูกขาดความรู้เองเสียส่วนใหญ่

- ไม่กระตุ้นให้ผู้เรียนคิด พัฒนาความรู้ให้กว้างขวางขึ้นด้วยตนเอง เพราะผู้สอนจะคิดเป็นแนวทางให้ เป็นตัวอย่างแล้ว

- ผู้สอนไม่สามารถประมวลความรู้ให้ครบถ้วน เพราะความรู้ในปัจจุบันมีมากและหลากหลาย ผู้สอนจึงไม่สามารถประมวลได้หมด

- การบรรยายที่ดีทำได้ทุกคน ข้อนี้เห็นได้ อย่างชัดเจนและเป็นสิ่งที่สังเกตว่าผู้สอนที่ดีมีน้อย ส่วน ใหญ่ล้วนแต่บรรยายน่าเบื่อมากกว่า

2. วิธีการเทคนิคการสอนแบบอภิปราย คือ การสอนที่ผู้เรียน ร่วมกันระดมความคิด วิเคราะห์ อภิปราย แลกเปลี่ยน ความคิดเห็นในเนื้อหาสาระที่ได้จัดเตรียมมา ซึ่งโดยทั่วไปนิยมดำเนินการในกลุ่มเล็ก แต่ไม่ได้หมายความว่า กลุ่มใหญ่ไม่สามารถดำเนินการได้ เพราะในกลุ่มใหญ่ ก็สามารถที่จะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันได้ เช่นเดียวกับกับกลุ่มน้อย

ข้อดีของวิธีการเทคนิคการสอนแบบอภิปราย

- เป็นรูปแบบของวิธีการสอนแบบอภิปรายนั้น เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนที่แสดงความคิดเห็น ด้วยได้และควรถือเป็นภาระหลักโดยตรงที่ผู้สอนในระดับนี้ที่ควรจะต้องเปิดโอกาสให้กับผู้เรียนได้แสดง ความคิดเห็น ซึ่งผู้เรียนเป็นผู้ที่มีประสบการณ์พอสมควร และอยู่ในวัยที่แสดงความคิดเห็นได้

- ในการสอนแบบอภิปรายถือเป็นการประเมิน ผู้เรียนว่ามีความรู้เพียงพอและเหมาะสมหรือไม่ เพราะ การสอนแบบอภิปรายเป็นการแสดงออกของผู้เรียน ดังนั้น เมื่อผู้เรียนแสดงออกมาแล้ว ผู้เรียนคนอื่นหรือ ผู้สอนมีข้อคิดเห็นเพิ่มเติมให้ผู้เรียนก็จะทำให้ผู้เรียนรู้ว่า ตนเองมีความรู้แค่ไหนเพียงไร

- การสอนแบบอภิปรายเป็นการฝึกฝนตัวผู้ เรียนให้มีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอและให้มีความพร้อม ที่จะมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับผู้อื่นไม่ใช่ตามแต่ จะรับจากผู้อื่นเพียงอย่างเดียว

- การฝึกฝนผู้เรียนให้มีความพร้อมที่จะเข้าสู่ วิชาชีพเพราะเมื่อเข้าสู่แนวปฏิบัติในงานในวงวิชาชีพ ก็จะต้องมีการแสดงออกทางวิชาการได้

- การสอนแบบอภิปรายจะทำให้ผู้เรียนฝึกฝน การทำงานร่วมกับผู้อื่นไปด้วยพร้อม ๆ กัน เพราะ

เป็นการฝึกฝนความอดทนที่จะมีการรับฟังความคิดเห็น ของผู้อื่นไปในตัว

ข้อเสียของวิธีการเทคนิคการสอนแบบอภิปราย

- การสอนแบบอภิปรายจำเป็นต้องใช้ระยะเวลา มากพอสมควร อีกทั้งต้องมีความอดทนสูงทั้งผู้สอนและ ผู้เรียน ผู้สอนจำเป็นต้องให้เวลากับผู้เรียนที่จะเรียนรู้ เรื่องต่าง ๆ ด้วยตนเอง ในขณะที่ผู้สอนต้องมีการให้เวลากับการเตรียมการร่วมอภิปรายและอภิปรายในชั้นเรียน อย่างเพียงพอ

- การสอนแบบอภิปรายไม่สามารถใช้ได้กับการสอนในทุกลักษณะเสมอไป เพราะการสอนแบบ อภิปราย เน้นที่การให้ผู้เรียนได้มีโอกาสซักถาม ได้ตอบ กัน เนื้อหาบางอย่าง มีคำตอบที่ชัดเจน

- ผู้เรียนบางคนไม่มีความพร้อมที่จะเข้าร่วม อภิปรายและส่วนใหญ่จะใช้เวลาในการฟังผู้อื่นเป็น สำคัญทำให้ไม่ได้พัฒนาทักษะต่าง ๆ อย่างมากพอ แต่ ข้อเสียนี้อาจสามารถปรับเปลี่ยนเป็นข้อดีได้ถ้าผู้สอน เพิ่มโอกาสการฝึกฝนให้ผู้เรียนรู้จักได้มีการแสดงออก มากขึ้น

- ผู้สอนต้องเข้าใจในจุดมุ่งหมายข้อนี้ให้มีความ ชัดเจนว่าเป็นการเรียนรู้ ควรให้ผู้เรียนแสดงออกให้มาก บางครั้งผู้สอนอาจพูดในสิ่งที่ตนเป็นเหตุผลต่าง ๆ กัน มาก หรือน้อย ผู้สอนจึงควรตระหนักในข้อนี้ให้มาก

3. วิธีการเทคนิคการสอนแบบฝึกปฏิบัติ คือ

การสอนที่ให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติในสภาพจริงเป็น สิ่งที่มีความสำคัญมากขึ้นในปัจจุบัน ยิ่งในอนาคตด้วยแล้ว การที่จะให้ผู้เรียนสามารถทำได้ ปฏิบัติได้ ในเรื่องใด เรื่องหนึ่งหรือหลายเรื่องมีความสำคัญมากขึ้น เพราะ นอกจากจะเป็นประโยชน์กับผู้เรียนเองแล้ว ทางหน่วยงานหรือองค์กรที่ผู้เรียนทำงานด้วย ก็มีความพอใจที่ ผู้จบการศึกษาจะลงมือทำงานที่ได้รับมอบหมายได้ทันที

ข้อดีของวิธีการเทคนิคการสอนแบบฝึกปฏิบัติ

- เป็นการพิสูจน์หลักการ ทฤษฎีและรูปแบบ ต่าง ๆ

- เป็นการเชื่อมโยงสิ่งที่สอนและเรียนไป สัมพันธ์กับสภาพจริงและสังคม

- เป็นการเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์นอก เหนือจากที่สอน

- เป็นการประยุกต์ใช้สิ่งที่เรียนให้เกิดประโยชน์
 - เป็นการสร้างและพัฒนาสิ่งใหม่ ๆ ให้เกิดขึ้น
- ข้อเสียของวิธีการเทคนิคการสอนแบบฝึกปฏิบัติ*
- การสอนแบบนี้ต้องมีการเตรียมตัวมากและใช้เวลามาก
 - วิธีการสอนนี้เหมาะและมีลักษณะเฉพาะกับบางรายวิชา
 - รูปแบบและวิธีการมีความหลากหลายในการสอนจะต้องเลือกใช้วิธีการให้มีความชัดเจน

4. วิธีการเทคนิคการสอนแบบให้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง คือ รูปแบบวิธีการเทคนิคที่เน้นให้บุคคลได้ศึกษาด้วยตนเองเป็นหลัก ซึ่งเป็นกิจกรรมการสอนที่มีความสำคัญมากในการเรียนระดับนี้ เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาศักยภาพของตนเอง มีการแสวงหาความรู้ รู้จักคัดเลือกและวิเคราะห์ข้อมูลได้ด้วยตนเอง ตลอดจนมีการฝึกทักษะในการรวบรวม เขียนวิเคราะห์ รวมทั้งตีความข้อมูลไปพร้อมกัน

ข้อดีของวิธีการเทคนิคการสอนแบบให้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง คือ การที่จะทำให้ผู้เรียนมีทักษะในการศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองในอนาคต โดยเฉพาะทักษะนี้มีความสำคัญกับการศึกษาในระดับอุดมศึกษา และเป็นทักษะที่สำคัญที่ผู้เรียนจะต้องมีการพัฒนาขึ้นและมีติดตัวต่อไปเมื่อจบการศึกษาแล้ว

ข้อเสียของวิธีการเทคนิคการสอนแบบให้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง คือ ไม่มีความมั่นใจพอว่าผู้เรียนจะสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองอย่างจริงจังแค่ไหนและเรียนรู้ได้ลึกซึ้งเพียงใด ผู้เรียนอาจจะมีการคัดลอกงานของคนอื่นมาส่ง หรือการขาดการวิเคราะห์อย่างลึกซึ้งพอหรือไปศึกษาค้นคว้ารายงานในวงแคบ ทำให้ไม่เกิดการเรียนรู้อย่างกว้างขวาง

3.3.2 วิธีการเทคนิคการสอนเชิงสร้างสรรค์

คือ วิธีการเทคนิคการสอนที่ผู้สอนเน้นในการพัฒนาผู้เรียนในลักษณะมีความสร้างสรรค์มากยิ่งขึ้น นั่นคือ การสอนที่เน้นและต้องการให้ผู้เรียนทำการวิจัยเองได้ รู้จักแก้ปัญหา รู้จักวิเคราะห์ ตลอดจนทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งประกอบด้วย วิธีการเทคนิคการสอนที่เน้นการวิจัย วิธีการเทคนิคการสอนที่เน้นการแก้ปัญหา วิธีการเทคนิคการสอนที่เน้นการคิดวิเคราะห์ และวิธีการเทคนิคการสอนที่เน้นการนำตนเอง

1. วิธีการเทคนิคการสอนที่เน้นการวิจัย คือ การเรียนการสอนที่เน้นการวิจัยเป็นพื้นฐาน เป็นวิธีการเรียนรู้ที่สนับสนุนแนวคิดของการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เพราะเป็นการเน้นที่ให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง การค้นพบข้อความรู้ด้วยตนเองโดยตรง

การประเมินผล โดยวิธีการเพื่อประเมินผลมีลักษณะคล้ายคลึงกับการประเมินการเรียน คือ ผู้สอนต้องดูกระบวนการและขั้นตอนต่าง ๆ ว่าดำเนินการไปอย่างเหมาะสมตามแผนที่ได้วางไว้หรือไม่ มีการเตรียมการมาดีทำให้การสอนมีคุณภาพสูงหรือไม่แค่นั้นก่อให้เกิดผลแก่ผู้เรียนอย่างไรบ้าง เป็นต้น ซึ่งผู้สอนจะต้องมีการสรุปเป็นผลประเมินของตนเองได้ด้วยสายตาหรืออาจใช้แบบประเมินตัวช่วยก็ได้

บทบาทของผู้สอนผู้เรียน ในการเรียนการสอนแบบการวิจัยเป็นพื้นฐานนี้ถือได้ว่าเป็นหัวใจหลักของการเรียนรู้ในระดับสูง ซึ่งในระยะหลังมีการนำมาประยุกต์ใช้มากขึ้นในระดับอื่น ๆ ผู้สอนจึงควรได้มีการวางแผนและเตรียมการเพื่อใช้ในขั้นตอนต่าง ๆ ให้มีความหลากหลายสอดคล้องกับธรรมชาติของวิชาที่เรียน นอกจากนั้น ผู้สอนควรเป็นผู้ที่ทำการวิจัยด้วยตนเอง เพื่อจะได้มีพื้นฐานแนวคิดและมีทักษะการวิจัยที่ดีพอ ที่จะสื่อสารทำความเข้าใจกับผู้เรียนได้อย่างเหมาะสมถูกต้อง พร้อมทั้งจะเปิดการรับฟังความคิดเห็นและข้อวิจารณ์ของผู้เรียน ขณะเดียวกันผู้เรียนเองก็ต้องมีการฝึกฝนและพัฒนาตัวเองให้รู้จักตั้งข้อสงสัยในสภาพแวดล้อมและปัญหาของสังคมอยู่เสมอ เพราะการสงสัยจะเป็นเบื้องต้นของการวิจัย นอกจากนั้น ผู้เรียนยังต้องมีความละเอียดถี่ถ้วนกับข้อมูลที่ตนเองได้ศึกษามาและวิเคราะห์ตีความข้อมูลให้ถูกต้อง

ข้อดีและข้อเสีย

การสอนแบบเน้นการวิจัยมีข้อดี คือ จะทำให้ผู้เรียนรู้จักการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง และถ้าผู้สอนได้ใช้การวิจัยในการสอนหลายวิชาและบ่อยครั้ง จะทำให้มีนิสัยในการหาความรู้ติดตัวไปตลอดชีวิต นอกจากนั้นยังทำให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะหลายประการตั้งแต่การวางแผน การเก็บข้อมูล การคิดวิเคราะห์ การสรุปผล และยังมีข้อดีที่ให้ผู้เรียนได้สัมผัสจริง เรียนรู้จากประสบการณ์จริง เป็นการปลูกฝังการเรียนรู้อัตโนมัติ แต่ก็มีข้อเสียอยู่บ้าง คือ ใช้เวลาค่อนข้างมาก ผู้สอนต้องมีการ

วางแผนที่ดีและคอยให้คำปรึกษาอย่างใกล้ชิด ซึ่งผู้สอนที่ไม่มีประสบการณ์จะทำได้ไม่ดีเพียงพอ และจะให้คำแนะนำแก่ผู้เรียนได้ไม่มากพอ แต่ถ้าผู้สอนเป็นผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการทำวิจัยอย่างมากพอก็จะสอนได้ดี น่าสนใจและเป็นประโยชน์กับผู้เรียนอย่างมาก

2. วิธีการเทคนิคการสอนที่เน้นปัญหา คือ การสอนที่เน้นปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Instruction: PBI) เป็นการเน้นให้ผู้เรียนได้ทำการศึกษา และทำความเข้าใจกับปัญหาที่เผชิญอยู่ตามเนื้อหาสาระในรายวิชานั้น ๆ แล้วมีการวางแผนเพื่อการเรียนรู้และสร้างองค์ความรู้ขึ้นเพื่อมาตอบปัญหานั้น ๆ พร้อมทั้งสามารถที่จะมองเห็นการนำข้อค้นพบไปใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาของสังคมได้ด้วย ในขณะที่เดียวกันกระบวนการนี้จะเป็นการช่วยให้ผู้เรียนได้ค้นพบทางเลือกใหม่ๆ ในระหว่างกระบวนการของการแก้ไขปัญหา นั่นอีกด้วย

บทบาทของผู้สอนผู้เรียน บทบาทที่สำคัญของผู้สอน คือ ต้องให้โอกาสผู้เรียนได้มีประสบการณ์ของปัญหา โดยปัญหานั้นควรสัมพันธ์กับแนวทางและหลักการที่ได้เรียนในชั้นเรียนด้วย ผู้สอนจะต้องช่วยให้ผู้เรียนระบุปัญหาและสภาพพื้นฐานของปัญหา เพื่อให้ผู้เรียนแน่ใจว่ารู้จักและเข้าใจปัญหาก่อนที่มีการลงมือแก้ไข ผู้สอนต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและระมัดระวังอคติในการรับรู้ปัญหา ซึ่งอาจจะมีผลต่อการเรียนรู้เพื่อการแก้ไขปัญหาได้ด้วย

ข้อดีและข้อเสีย

วิธีการเทคนิคการสอนรูปแบบนี้ มีข้อดีและข้อเสียอยู่หลายประการ โดยข้อดี คือ การที่ผู้เรียนสามารถที่จะพัฒนาทักษะการค้นคว้า แสวงหาความรู้ ความสามารถในการแก้ไขปัญหา รวมทั้งช่วยพัฒนาทักษะทางความคิด การตัดสินใจในการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี ส่วนข้อเสียก็คือ จะต้องใช้เวลามากและจะต้องมีการเตรียมตัวที่ดีเพียงพอทั้งผู้สอนและผู้เรียน รวมทั้งผู้สอนเองจะต้องมีความเข้าใจในกระบวนการอย่างลึกซึ้งได้

3. วิธีการเทคนิคการสอนที่เน้นการคิดวิเคราะห์ คือ กระบวนการสอนที่จะให้ผู้เรียนได้คิดพิจารณาแยกแยะได้ตรงต่อเกี่ยวกับสถานการณ์หรือข้อมูลต่าง ๆ อย่างครบถ้วนรอบด้านและมีเหตุมีผล

จนสามารถตัดสินใจประเมินหาข้อสรุปและนำไปใช้ได้ หรือแก้ปัญหาที่เผชิญอยู่ได้อย่างมีหลักเพียงพอ เพื่อสามารถนำไปใช้ได้แค่ไหนเพียงใดสำหรับผู้เรียนจะได้ปรับตัวเผชิญปัญหา และตัดสินใจได้อย่างเหมาะสม

บทบาทของผู้สอนผู้เรียน การเรียนการสอนเพื่อพัฒนาการคิดนั้น ผู้สอนอาจวางแนวทางได้เป็น 3 แนวทาง คือ 1) การสอนเพื่อให้เกิด (teaching for thinking) เป็นการสอนเนื้อหาวิชาการ โดยมีการเสริมหรือปรับเปลี่ยนเพื่อเพิ่มความสามารถในด้านความคิดของผู้เรียน 2) การสอนการคิด (teaching of thinking) เป็นการสอนที่เน้นเกี่ยวกับกระบวนการทางสมองที่นำมาใช้ในการคิดโดยเฉพาะ เป็นการฝึกทักษะการคิดลักษณะของงานที่นำมาใช้สอนมักไม่มีความเกี่ยวข้องกับเนื้อหาของวิชาที่เรียน แนวทางการสอนจะแตกต่างกันไปตามทฤษฎี และความเชื่อพื้นฐานของแต่ละคนที่จะนำมาพัฒนาเป็นโปรแกรมการสอน และ 3) การสอนเกี่ยวกับการคิด (teaching about thinking) เป็นการสอนที่เน้นการใช้ทักษะการคิดเป็นเนื้อหาสาระของการสอนโดยการสอนให้ผู้เรียนได้รู้ และเข้าใจกระบวนการคิดของตนเอง

ข้อดีและข้อด้อย

การสอนให้คิดนั้น มีข้อดีที่ทำให้ผู้เรียนมีการพัฒนาความคิดได้อย่างดี และเป็นรากฐานที่สำคัญของชีวิต ยิ่งสังคมบริโภคนิยมที่เกิดขึ้นอย่างมากมายในปัจจุบันนี้ การปลูกฝังความคิดเชิงวิเคราะห์ถือเป็นเรื่องที่สำคัญยิ่ง แต่ข้อเสียก็คือใช้ระยะเวลา และต้องมีการเตรียมการสอนที่ดี ผู้ที่สามารถสอนวิธีนี้ได้จะต้องมีการฝึกคิดเองก่อนแล้ว จึงสามารถแนะนำผู้เรียนให้คิดได้

4. วิธีการเทคนิคการสอนที่เน้นการนำตนเอง (self-directed instruction) คือ การเรียนรู้โดยนำตนเองเป็นแนวความคิดที่มีการพัฒนาขึ้น และได้รับความสนใจและนิยมใช้ในปัจจุบัน แนวคิดแบบนี้ เป็นวิธีการเทคนิคการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นสำคัญ เมื่อผู้เรียนได้เรียนรู้แล้วเขาก็จะมีความก้าวหน้าไปบนพื้นฐานของตนเองได้ ดังนั้น การสอนที่เน้นการนำตนเอง จึงหมายถึง การสอนที่ผู้สอนจัดสภาพการณ์และบรรยากาศให้ผู้เรียนมีจุดหมายในการเรียนรู้ที่มาจากความต้องการของตนเอง มีแผนการ

ทำงานและความรับผิดชอบในงานของตนเอง มีการจัดการปฏิบัติตามแผน และประเมินแผนการดำเนินงานด้วยตนเองไปพร้อมกัน

บทบาทของผู้สอนผู้เรียน ถ้าจะให้เกิดการเรียนรู้ที่ดี ผู้สอนมีบทบาทหน้าที่ในการให้คำปรึกษาแนะแนวทางช่วยเหลือและอำนวยความสะดวก ให้ความรู้ที่ไม่ใช่เพียงแต่สาระวิชา แต่เป็นทักษะและยุทธวิธีในการเรียน ต้องคอยให้กำลังใจและช่วยลดความกังวล และผู้สอนยังต้องมีภาระหน้าที่ประเมินผลการเรียนรู้ในภาพรวม ผลการเรียนรู้ในเรื่องเนื้อหาวิชาเฉพาะและยังต้องประเมินลักษณะของบุคลิกภาพที่เกิดจากการเรียนรู้ตามกระบวนการเรียนรู้ของตนเองด้วย จึงจะทำให้การศึกษาเป็นการศึกษาที่มีความสมบูรณ์ได้

ข้อดีและข้อเสีย

เป็นรูปแบบของวิธีการเทคนิคการสอนที่เน้นคุณภาพระยะยาว ถ้ามีการวางแผนที่ดี จัดกิจกรรมแล้วสภาพแวดล้อมที่ดีมีการติดตามอย่างต่อเนื่องจะเป็นประโยชน์กับผู้เรียนอย่างมาก เพราะเป็นการสร้างนิสัยการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนเติบโตได้ในสังคมสมัยใหม่ที่นอกจากเนื้อหาวิชาการศึกษาที่ดีเป็นการฝึกทักษะขั้นพื้นฐานของการใช้ชีวิตในโลกสมัยใหม่ที่ต้องตามให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของโลกอยู่ตลอดเวลา โดยผู้เรียนสามารถกำหนดเป้าหมายของตนเอง แต่ก็มีข้อเสียก็คือ ต้องมีการเตรียมตัวของผู้สอนที่ดีและผู้สอนต้องมีการติดตามอย่างใกล้ชิด รวมทั้งจะต้องมีการประเมินผลอย่างต่อเนื่องอยู่ตลอดเวลา และเป็นการสอนที่ใช้เวลามากพอสมควรจึงจะสามารถวัดได้ว่าผู้เรียนรู้ถึงเนื้อหาสาระและวิธีการอย่างไรได้บ้าง

3.3.3 วิธีการเทคนิคการสอนเชิงผสมผสาน

เนื่องจากวิธีการเทคนิคการสอนในรูปแบบต่างๆ มักจะไม่มีความเป็นอิสระจากกันอย่างเต็มรูปแบบ ส่วนใหญ่จะมีการผสมผสานกันบ้างอยู่แล้ว เทคนิคการสอนวิธีสุดท้ายจะเน้นการผสมผสานกิจกรรมต่าง ๆ เข้าด้วยกันจนมีลักษณะเฉพาะตัวเองและมีเป้าหมายสำหรับเทคนิคนั้น ๆ ซึ่งจะประกอบด้วย วิธีการเทคนิคการสอนแบบสัมมนา วิธีการเทคนิคการสอนแบบกลุ่มแก้ปัญหา และวิธีการเทคนิคการสอนที่เน้นการทำงาน

1. วิธีการเทคนิคการสอนแบบสัมมนา คือ การสอนที่ผู้สอนและผู้เรียนได้กำหนดเรื่องหรือประเด็น

ที่จะมีการศึกษาด้วยกันแล้วให้ผู้เรียนไปศึกษาค้นคว้าโดยอิสระ ไม่ถูกครอบงำหรือถูกบังคับโดยผู้สอน เมื่อทำการศึกษาได้เนื้อหาแล้วจึงมาเสนอผลกันในชั้นเรียน จุดนี้เองเป็นจุดที่มีความสำคัญ คือ เป็นวิธีการที่จะแสวงหาความรู้ และแลกเปลี่ยนความรู้ได้โดยอิสระ การแบ่งประเด็นที่จะศึกษานั้น จะแบ่งประเด็นที่จะศึกษาเป็นรายบุคคลหรือรายกลุ่มก็ได้ โดยหลักใหญ่แล้วจะอยู่ที่การเลือกประเด็นการไปศึกษา การวิเคราะห์ตีความ การรายงาน และการแสดงความคิดเห็น ผู้สอนทำหน้าที่หลักในการส่งเสริม ติดตาม ให้ข้อเสนอแนะ และการมีส่วนร่วมในการประเมินตอนสุดท้ายเท่านั้น

บทบาทของผู้สอนผู้เรียน จะเป็นรูปแบบการสอนที่เปลืองเวลาของผู้สอน เพราะการสอนในรูปแบบนี้จะมีผู้เรียนไม่มากนัก ผู้สอน 1 คน ควรจะมีผู้เรียนไม่เกิน 12-20 คน จะเหมาะสมที่สุด ถ้าผู้เรียนมากเกินไปก็อาจจะไม่ได้ประสิทธิภาพตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ นอกจากนั้น ผู้สอนควรดูแลและให้ความสนใจแก่ผู้เรียน การละเลยหรือการขาดความสนใจของผู้เรียนบางคน เพราะการสัมมนาเป็นการเปิดโอกาสให้มีการซักถามอภิปรายกัน บางคนไม่สนใจที่จะซักถาม ไม่สนใจอภิปรายก็จะไม่ได้อะไรเท่าที่ควร ผู้สอนจึงควรมีบทบาทให้ผู้เรียนแต่ละคนได้มีโอกาสพูดและแสดงความคิดเห็นอย่างมีความหมายพอแก่ตัวของผู้เรียนเอง

ข้อดีและข้อเสีย

เทคนิคการสอนแบบนี้ เป็นการผสมผสานการสอนแบบพื้นฐานและทักษะต่าง ๆ เข้าด้วยกัน ผู้เรียนจะมีโอกาสมากขึ้น และเป็นตัวของตัวเองมากขึ้น แต่ก็ต้องรับผิดชอบที่สูงมากขึ้นตามไปด้วย การดำเนินการสัมมนานี้จะเริ่มจากการเลือกเรื่องหลังจากนั้นก็ดำเนินการสัมมนา ถ้าเลือกได้เหมาะสมกับการสัมมนาจะน่าสนใจและดำเนินไปได้ด้วยดี เพราะการเลือกเรื่องจะเป็นเรื่องกำหนดการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมและการรายงานในครั้งต่อไป แต่แม้ว่าการจัดการเรียนการสอนแบบสัมมนาจะมีความน่าสนใจและเป็นประโยชน์ แต่ก็มีปัญหาที่นับตั้งแต่การประเมินผลการเรียน การเปลืองแรงงานของผู้สอน และการมีส่วนร่วมของการอภิปรายร่วมกันของผู้เรียน โดยเหตุนี้ผู้สอนแบบสัมมนาจึงต้องเป็นบุคคลที่มีความเข้าใจในเรื่องการสัมมนาเป็นอย่างดี และมีเทคนิคต่าง ๆ ที่จะสนับสนุนให้การสัมมนาบรรลุผลที่วางไว้ได้

2. วิธีการเทคนิคการสอนแบบกลุ่มแก้ปัญหา

คือ วิธีการสอนแบบกลุ่มย่อยประเภทหนึ่ง แต่กลุ่มย่อยเหล่านี้จะเป็นการอภิปรายเพียงอย่างเดียวอย่างการประชุมกลุ่มย่อยทั่วไป ผู้สอนจะมอบหมายงานหรือปัญหา (case study) แล้วจะต้องมีเอกสารอ้างอิงประกอบด้วย เอกสารอ้างอิงนี้อาจจะเป็นบทความหรือหนังสือก็ได้ แต่ถ้าเป็นหนังสือควรบ่งบอกเลขหน้าหรือบทที่ให้ชัดเจนด้วย บทความหรือหนังสือเหล่านี้จะต้องมีความหลากหลายเท่าจำนวนผู้เรียนในกลุ่มด้วย โดยที่กลุ่มย่อยแต่ละกลุ่มจะศึกษาปัญหา ศึกษาเอกสารหาคำตอบแล้วร่วมกันอภิปรายเพื่อตอบปัญหาดังกล่าว เมื่อเสร็จแล้วจะเขียนหรือรายงานด้วยปากเปล่า เมื่อทุกกลุ่มไปประชุมร่วมกัน โดยทั่วไปนิยมให้เขียน เพราะผู้สอนจะสามารถตรวจแก้ไขได้ เมื่อรายงานแล้วผู้สอนจะสรุปตอนท้ายอีกครั้งหนึ่ง

บทบาทของผู้สอนผู้เรียน วิธีการสอนรูปแบบนี้มีข้อสังเกตที่พึงระวังตามควร คือ ความสำเร็จและล้มเหลวในการสอนแบบกลุ่มแก้ปัญหาขึ้นอยู่กับผู้สอนเป็นสำคัญ ผู้สอนควรมีเวลาในการเตรียมการสอนอย่างดี จัดตั้งปัญหา หรือทำกรณีเรื่องให้น่าสนใจ เตรียมเอกสารอย่างดีพอ ในขณะเดียวกันผู้สอนก็จะต้องมีความพยายามที่จะกระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักที่จะแสดงความคิดเห็น โต้แย้ง และอภิปรายกันอย่างเต็มที่

ข้อดีและข้อเสีย

การสอนในรูปแบบนี้มีประโยชน์ในการฝึกทักษะในหลายๆ ด้านของผู้เรียน และทำให้กิจกรรมของการเรียนการสอนมีความน่าสนใจมากขึ้น แต่จะใช้ได้ดีกับผู้เรียนที่มีประสบการณ์ และความคิดอ่านพอสมควร แต่ในระดับของอุดมศึกษา ถ้ากำหนดองค์ประกอบและกิจกรรมอย่างดีแล้ว ก็อาจจะสามารถใช้ได้ดีกับผู้เรียนในทุกกลุ่ม วิธีการสอนรูปแบบนี้จะมีการแบ่งกลุ่มผู้เรียนอภิปรายแก้ปัญหาตนเอง โดยมีบทความประกอบให้หลักจากนั้นก็มารายงานผลเล่าสู่กันฟัง การจัดการเรียนการสอนในรูปแบบนี้ให้ดี ผู้สอนจะต้องมีการเตรียมการวางแผน และองค์ประกอบให้ติดตามไปด้วย

3. วิธีการเทคนิคการสอนแบบที่เน้นการทำงาน (work – based Instruction)

เป็นการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติงานในแหล่งงาน แทนที่จะเรียนภายในห้องเรียนหรือห้องทดลอง จุดเน้นของการเรียนการสอนในแนวนี้นั้นเน้นที่กิจกรรม

และสถานที่จริง คือ เน้นสถานที่ปฏิบัติงานจริงและกิจกรรมการทำงานในสภาพปฏิบัติของงานนั้น ดังนั้นจุดเน้นสำคัญของการสอนแบบเน้นการทำงาน จึงอยู่ที่การปฏิบัติงานจริงในที่ทำงาน จึงเป็นการสอนในเชิงทักษะเป็นส่วนใหญ่ แต่ในจุดมุ่งหมายอื่น ๆ ก็สามารภที่จะใช้กระบวนการเรียนรู้ในรูปแบบของวิธีการสอนนี้ได้

บทบาทของผู้สอนผู้เรียน วิธีการสอนรูปแบบนี้

บทบาทของการวางแผนและเตรียมการจะอยู่ที่ผู้สอนเป็นหลัก ผู้สอนจะต้องมีหน้าที่วางเป้าหมายและจัดแผนให้เป็นไปตามเป้าหมายนั้น และต้องมีการติดตามดูแลเป็นระยะตลอดเวลา ในขณะที่ผู้เรียนจะต้องมีการเรียนรู้เป้าหมายของวิชาและของตนเองด้วยว่าจะมาเรียนรู้อะไรได้บ้างจากในสภาพและสถานการณ์จริง และต้องมีการทดสอบตนเองว่าได้ผลตามที่ได้วางไว้หรือไม่ บทบาทของผู้เรียนจะเกี่ยวข้องกับอีกกลุ่มหนึ่ง คือ ที่ปรึกษาในหน่วยงานที่ผู้เรียนไปเรียนรู้ ซึ่งจะต้องมีการวางแผนเตรียมการเช่นเดียวกันและที่ปรึกษาในหน่วยงานที่ผู้เรียนไปเรียนนั้น ต้องมีความเข้าใจในกิจกรรมและธรรมชาติของการเรียนรู้ด้วย เพื่อที่จะได้สามารถให้คำแนะนำที่เหมาะสมได้

ข้อดีและข้อเสีย

การเรียนการสอนในวิธีนี้ เป็นรูปแบบที่มีความสำคัญและมีคุณค่าทางการศึกษา เป็นประโยชน์โดยตรงต่อผู้เรียน ผู้สอนที่จะเลือกใช้วิธีการนี้ จะต้องมีการเตรียมความพร้อมทั้งในส่วนผู้สอน สถาบัน และสถานประกอบการอย่างจริงจัง และมีขั้นตอนที่ชัดเจน อีกทั้งจะไม่เป็นการเสียเวลาที่ผู้เรียนจะต้องไปฝึกฝนเพิ่มเติมในสถานประกอบการอีกด้วย ขณะเดียวกันข้อเสียก็มีอยู่บ้าง คือ การเรียนการสอนที่ผู้เรียนจะต้องอยู่กับสภาพการณ์จริง ซึ่งจะหาสถานที่ได้ยากในปัจจุบัน การอาศัยเทคโนโลยีระบบสารสนเทศเข้าช่วย จะเป็นอุปกรณ์ที่สนับสนุนอย่างดีทีเดียวในขั้นตอนของการเตรียมการและประกอบการเรียนเชิงทฤษฎี ช่วยลดระยะเวลาในการฝึกสอน และเตรียมความพร้อมของผู้เรียนในเบื้องต้นก่อนเข้าสู่สถานประกอบการได้

4. บทสังเคราะห์

ระบบการศึกษาในภาพรวมของแต่ละระดับการศึกษา ประกอบด้วย 2 ส่วน ก็คือ 1) โปรแกรม (หลักสูตร) การศึกษา และ 2) วิธีการเทคนิคของการ

สอนในแต่ละรูปแบบ ผ่านแหล่งข้อมูลสนับสนุน ทั้งจาก สัมภาษณ์ประชาชนสาขาวิชาแต่ละหลักสูตร นักศึกษา ที่เรียนอยู่ในแต่ละหลักสูตร และการทบทวนเอกสาร ต่าง ๆ ทั้งรายละเอียดข้อสรุปหลักสูตรและเอกสาร ประชาสัมพันธ์ในแต่ละโปรแกรมการศึกษา รวมทั้งการ ทบทวนจากตำรา บทความ และเอกสารที่เกี่ยวข้องใน เรื่องของรูปแบบ กระบวนการ และวิธีการเทคนิคการ สอนในระดับบัณฑิตศึกษาของแต่ละรูปแบบ ซึ่งแต่ละ หลักสูตรจะหยิบยกนำมาประกอบการ สำหรับประยุกต์ ใช้ในการจัดการความรู้ระหว่างผู้สอนและผู้เรียนให้มีความเหมาะสมกับผู้ศึกษามากที่สุด เพราะแต่ละระดับ การศึกษาของบทบาทผู้สอนผู้เรียน และข้อดีข้อด้อยวิธี การเทคนิคการสอน ก็จะมี ความแตกต่างในแต่ละระดับ การศึกษา เพื่อให้มีความเหมาะสมกับผู้เรียนมากที่สุด ของแต่ละวิธีการสอน ดังตารางที่ 1

จากตารางที่ 1 พบว่า ระบบและกระบวนการ ศึกษาด้านอสังหาริมทรัพย์ ระดับปริญญาบัณฑิตใน ส่วน โปรแกรม (หลักสูตร) การศึกษาอสังหาริมทรัพย์ แบ่ง เป็นด้านบริหารธุรกิจและด้านสถาปัตยกรรม ในสถาบัน การศึกษารัฐและเอกชน วิธีการเทคนิคการสอนที่ผู้สอน นิยมเลือกใช้ ประกอบด้วย เทคนิคการสอนหลัก ผ่าน

รูปแบบการบรรยาย และแบบฝึกปฏิบัติ ส่วนรูปแบบการ ค้นคว้าด้วยตนเอง จะเป็นวิธีการสอนที่สถาบันการ ศึกษาภาครัฐนิยมใช้ เพราะทำสุดการจบการศึกษาจะ ต้องมีการค้นคว้าอิสระรายบุคคลเฉพาะเรื่อง ที่ผู้เรียนมี ความถนัดและสนใจ พร้อมทั้งวิธีการสอนแบบสัมมนา แบบกลุ่มแก้ปัญหา และแบบกลุ่มการทำงาน ซึ่งวิธีการ สอนแต่ละวิธีที่ผู้สอนเลือกใช้ จะต้องคำนึงถึงคุณสมบัติ ผู้เรียนประกอบกัน เนื่องจากผู้เรียนจะมีข้อจำกัดใน ประสบการณ์ และองค์ความรู้พื้นฐาน

ส่วนระบบและกระบวนการศึกษาด้านอสังหาริม- ทรัพย์ ระดับบัณฑิตศึกษา แบ่งเป็นด้านบริหารธุรกิจ และด้านวิทยาศาสตร์ มี 2 กลุ่มหลัก คือ กลุ่มที่ถนัด ทางการตลาดและขาย การเงินและบัญชี ชนาคกร และ ประเมินทรัพย์สิน และกลุ่มที่ถนัดทางกายภาพ ได้แก่ สถาปนิกและวิศวกร ส่วนวิธีการเทคนิคการสอน จะมี ความหลากหลายและยืดหยุ่น เนื่องจากผู้เรียนมี ประสบการณ์ทำงาน อย่างน้อย 1-2 ปี ผู้สอนต้องมีการ ผสมผสานวิธีการเทคนิคสอน ทั้งการบรรยาย การ อภิปราย การค้นคว้าอิสระส่วนบุคคล การสัมมนา ส่วน ความเข้มข้นของการวิจัยจะมีการปรับเปลี่ยนตามความ เหมาะสมของรายวิชา แต่ถ้าเป็นระดับปริญญาเอก

ตารางที่ 1 แสดงการเปรียบเทียบรายละเอียดหลักสูตรและวิธีการเทคนิคการสอนระดับอุดมศึกษา

ระดับการศึกษา	สถาบัน การศึกษา	คุณวุฒิ	วิธีการเทคนิคการสอนระดับอุดมศึกษา									
			วิธีการเทคนิคการสอนหลัก			วิธีการเทคนิคการสอนเชิงสร้างสรรค์			วิธีการเทคนิคการสอนเชิงผสมผสาน			
			แบบบรรยาย	แบบอภิปราย	แบบฝึกปฏิบัติ	แบบค้นคว้า ด้วยตนเอง	แบบเน้นการ วิจัยรายบุคคล	แบบเน้นปัญหา วิเคราะห์	แบบสัมมนา	แบบกลุ่ม แก้ปัญหา	แบบเน้นกลุ่ม การทำงาน	
ระดับปริญญาบัณฑิต												
สาขาวิชาธุรกิจอสังหาริมทรัพย์	TU	BBA	○		○	○					○	○
สาขาวิชาสถาปัตยกรรม	TU	B.Arch	○		○	○					○	○
เพื่อการพัฒนาอสังหาริมทรัพย์												
สาขาวิชาการบริหารทรัพย์สิน	DPU	BBA	○	○								○
สาขาวิชาธุรกิจอสังหาริมทรัพย์	ABAC	BBA	○		○						○	○
ระดับบัณฑิตศึกษา : ปริญญาโท												
สาขาวิชาธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ (MRE)	TU	M.Sc	○	○		○	○			○	○	
สาขาวิชานวัตกรรมการพัฒนาอสังหาริมทรัพย์	TU	M.Sc	○	○		○	○			○	○	
สาขาวิชาธุรกิจอสังหาริมทรัพย์	KAMUT	MBA	○	○		○	○			○	○	
สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์และอสังหาริมทรัพย์	CU	M.Sc	○	○		○	○			○	○	
ระดับบัณฑิตศึกษา : ระดับปริญญาเอก												
สาขาวิชาสถาปัตยกรรม/บริหารธุรกิจ	CU	D.Arch/DBA	○	○		○	○			○	○	
สาขาวิชาสหวิทยาการสภาพแวดล้อมสรรค์สร้าง	APTU	Ph.D		○		○	○			○	○	
สาขาวิชาสหวิทยาการ/บริหารธุรกิจ	KU	Ph.D/DBA				○	○			○	○	
ระดับบัณฑิตศึกษา : ระดับประกาศนียบัตร												
RECU	CU		○	○				○		○	○	
Mini - MRE	TU		○	○				○		○	○	
Mini - MIRE	APTU		○	○				○		○	○	
CRE	KU		○	○				○		○	○	
ระดับการศึกษาต่อเนื่อง												
AREA RE Program	AREA		○									
KK Smart Training	KK Bank/TU		○			○				○	○	
MRE Seminar Program	TU		○							○	○	
RED-TU	APTU		○							○	○	

วิธีการเทคนิคการสอนจะเน้นไปที่การวิจัยเป็นหลัก การคิดแก้ปัญหาโดยตัวผู้เรียนเอง ผู้สอนมีหน้าที่เพียงแค่กำหนดแนวทาง ตรวจสอบ ชี้แนะความถูกต้อง แต่เมื่อมีการจบการศึกษาแล้ว ผู้เรียนต้องการที่จะพัฒนาศักยภาพของตนเองเฉพาะด้าน ระบบการศึกษาต่อเนื่องในปัจจุบันไทย เริ่มให้ความสำคัญในการพัฒนาศักยภาพของตนเอง ผ่านการศึกษาต่อเนื่องเฉพาะด้าน สามารถสะท้อนได้จากโปรแกรม (หลักสูตร) การพัฒนาศักยภาพตนเองที่มีการประชาสัมพันธ์ทั้งจากภาครัฐและองค์กรเอกชน รวมทั้งถ้าผู้เรียนอยู่ในการทำงานเชิงวิชาชีพ ก็อาจจะถูกกำหนดเรื่องใบอนุญาตทำงาน ที่จะต้องพัฒนาศักยภาพความรู้ผู้เรียน วิธีการเทคนิคการสอนส่วนใหญ่ในระดับการศึกษาต่อเนื่อง จะเน้นเชิงบรรยาย และวิเคราะห์ปัญหาเป็นหลัก เพราะผู้เรียนส่วนใหญ่จะมีประสบการณ์และความเชี่ยวชาญในศาสตร์ที่จะเข้ามาอบรมคืออยู่แล้ว โดยผู้จัดอบรมจะต้องคำนึงถึงข้อจำกัดในเรื่องของระยะเวลาอบรมที่กระชับ เพื่อที่จะไม่บดบังเวลาทำงานหลักของผู้เรียนอีกด้วย

5. อภิปรายและข้อเสนอแนะ

การที่ผู้เรียนจะเลือกศึกษาในแต่ละหลักสูตรใด ๆ ระดับการศึกษาใดก็ตาม เป็นสิ่งที่ผู้เรียนจะต้องให้ความสำคัญและต้องมีข้อมูลสนับสนุนต่อการตัดสินใจประกอบการสมัครเข้าศึกษา อาทิ ความถนัดและความชอบของผู้เรียน ความต้องการของตลาดแรงงานในอนาคตของสาขา ความจำเป็นของตลาดช่วงระยะเวลาการศึกษา ความรับผิดชอบของตน หรือเวลาที่สะดวกในการศึกษา รวมทั้งความคาดหวังที่จะได้รับการศึกษา เมื่อจบการศึกษา ดังตารางที่ 2

โดยสรุป ความน่าเชื่อถือในโปรแกรม (หลักสูตร) คุณสมบัติของผู้สอน ระยะเวลาความเหมาะสมต่าง ๆ เป็นต้น ส่วนในตัวผู้สอนเอง ควรให้ความสำคัญตั้งแต่กำหนดแนวทางของกรอบโปรแกรม (หลักสูตร) ที่จะต้องได้มาตรฐาน และสนองตอบความต้องการในเรื่ององค์ความรู้ของผู้เรียนอย่างเต็มที่ และสอดคล้องในวิธีการเทคนิคการสอนที่จะเลือกใช้อย่างเหมาะสมกับ

ตารางที่ 2 แสดงการเปรียบเทียบหลักสูตรด้านธุรกิจของสิ่งทอสิ่งไหมที่มีอยู่กับความคาดหวังผลลัพธ์ทางการศึกษา

ระดับการศึกษา	สถาบันการศึกษา	เป้าหมายหลักสูตรหลัก เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงาน			ผลลัพธ์ที่ผู้ประกอบภาคหวัง			หมายเหตุ
		MK	FN	Physical	ระดับการปฏิบัติงาน			ความคาดหวังของผู้เรียนและผู้ประกอบการ
					ปฏิบัติการ	จัดการ	บริหาร (ผู้ประกอบการ)	
ระดับปริญญาบัณฑิต								
สาขาวิชาธุรกิจสิ่งทอสิ่งไหมทอ	TU	○	○		○			เพิ่มศักยภาพในการเรียนรู้ด้วยตนเอง และการทำงานเป็นทีม
สาขาวิชาสถาปัตยกรรมเพื่อการพัฒนาส่งสิ่งทอสิ่งไหมทอ	TU			○	○			เพิ่มศักยภาพทางด้านธุรกิจ ลดทอนความเป็นศิลปิน และสร้างทัศนคติของการทำงานเป็นทีม
สาขาวิชาการบริหารธุรกิจสิ่งทอสิ่งไหมทอ	DPU	○			○			เพิ่มความเข้มแข็งในเชิงวิชาการ ศึกษาทางด้านภาษา และสาขาที่เป็นจุดอ่อน
สาขาวิชาธุรกิจสิ่งทอสิ่งไหมทอ	ABAC	○			○			เพิ่มการศึกษาด้วยตนเอง สร้างศักยภาพในเนื้อหาที่เป็นจุดอ่อน
ระดับบัณฑิตศึกษา : ปริญญาโท								
สาขาวิชาธุรกิจสิ่งทอสิ่งไหมทอ (MRE)	TU	○	○		○	○		พัฒนาศักยภาพในเชิงผู้ประกอบการ ต้องบูรณาการความรู้วิชาให้ครอบคลุม
สาขาวิชาวิศวกรรมการผลิตสิ่งทอสิ่งไหมทอ	TU	○		○		○	○	เพิ่มศักยภาพทางด้านการเงิน และการทำงานร่วมกับแบบเป็นทีม ลดความเข้ม
สาขาวิชาธุรกิจสิ่งทอสิ่งไหมทอ	KAMUT		○	○	○			ชั้นทางวิชาการ เน้นการศึกษาด้านปัญหา
สาขาวิชาสหพัฒนศาสตร์และสิ่งทอสิ่งไหมทอ	CU	(เน้นการพัฒนาเชิงที่อยู่อาศัย)			○			พัฒนาให้มีความสอดคล้องกับความต้องการเชิงธุรกิจ และตลาดแรงงาน
ระดับบัณฑิตศึกษา : ระดับปริญญาเอก								
สาขาวิชาสถาปัตยกรรมบริหารธุรกิจ	CU	(เน้นการเชื่อมโยงข้ามสาขาวิชา)				○		เพิ่มศักยภาพในกระบวนการคิดและสร้างองค์ความรู้ใหม่ ข้ามสาขาวิชา
สาขาวิชาสหวิทยาการสภาพแวดล้อมสรรค์สร้าง	APTU	(เน้นการเชื่อมโยงข้ามสาขาวิชา)				○		เพิ่มศักยภาพในกระบวนการคิดและสร้างองค์ความรู้ใหม่ ข้ามสาขาวิชา
สาขาวิชาสหวิทยาการบริหารธุรกิจ	KU	(เน้นด้านบริหารธุรกิจ)				○		เพิ่มศักยภาพเชิงบริหารธุรกิจขั้นสูง และสร้างองค์ความรู้ใหม่ ข้ามสาขาวิชา
ระดับบัณฑิตศึกษา : ระดับประกาศนียบัตร								
RECU (96 ชั่วโมง)	CU	○	○			○	○	พัฒนาศักยภาพในความรู้และทัศนคติผู้เรียน ผ่านการเรียนการสอนเชิงปฏิบัติการ
Mini - MRE	TU		○			○	○	พัฒนาศักยภาพในความรู้และทัศนคติผู้เรียน ผ่านการเรียนการสอนเชิงปฏิบัติการ
Mini - MRED	APTU			○	○	○		พัฒนาศักยภาพในความรู้และทัศนคติผู้เรียน ผ่านการเรียนการสอนเชิงปฏิบัติการ
CRE (96 ชั่วโมง)	KU		○		○			พัฒนาศักยภาพในความรู้และทัศนคติผู้เรียน ผ่านการเรียนการสอนเชิงปฏิบัติการ
ระดับการศึกษาต่อเนื่อง								
AREA RE Program	AREA	○	○			○	○	พัฒนาศักยภาพเฉพาะด้าน ผ่านการเรียนการสอนเชิงปฏิบัติการ
KK Smart Training	KK Bank/TU	○		○		○	○	พัฒนาศักยภาพเฉพาะด้าน ผ่านการเรียนการสอนเชิงปฏิบัติการ
MRE Seminar Program	TU	○	○			○	○	พัฒนาศักยภาพเฉพาะด้าน ผ่านการเรียนการสอนเชิงปฏิบัติการ
RED-TU	APTU			○	○			พัฒนาศักยภาพเฉพาะด้าน ผ่านการเรียนการสอนเชิงปฏิบัติการ

คุณสมบัติผู้เรียน ค่าใช้จ่ายในการศึกษา ก็ต้องอยู่ในงบประมาณที่ไม่สูงจนเกินไป ส่วนในภาคของผู้ประกอบการ ผู้ที่พัฒนาโปรแกรม (หลักสูตร) จะต้องให้ความสำคัญในประเด็นของตลาดแรงงานภาคธุรกิจ เพราะว่าทรัพยากรบุคคล เป็นสิ่งที่จำเป็นต่อการขับเคลื่อนในภาคธุรกิจ ทั้งระดับจุลภาค และมหภาคของธุรกิจ อสังหาริมทรัพย์อย่างมาก

ดังนั้น การพัฒนาโปรแกรม (หลักสูตร) วิธีการเทคนิคการสอน และคุณสมบัติของคณาจารย์ พื้นฐานของข้อมูลในการจัดทำเพื่อการร่างโปรแกรม (หลักสูตร)

ทางเลือกในอนาคต จะต้องให้ความสำคัญในผลลัพธ์ของผู้เรียนและความคาดหวังของผู้ประกอบการที่ได้ คือ จะต้องมียอดความรู้ที่ครบถ้วนในระดับภาพรวม (overview) และการสร้างทัศนคติของการทำงานเป็นทีม รวมทั้งการวิเคราะห์ให้โปรแกรม (หลักสูตร) มีความสอดคล้องกับตลาดแรงงาน ความเป็นไปได้ทางวิชาการ ความคุ้มค่าในเชิงทรัพยากร จึงจะเป็นประโยชน์ต่อทุกฝ่าย ทั้งผู้เรียน ผู้สอน สถาบันการศึกษา ภาคธุรกิจ และประเทศ ที่จะช่วยให้ภาคธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ สามารถเจริญเติบโตได้อย่างยั่งยืน และมั่นคงสืบไป

References

- จรัส สุวรรณเวลา. (2545). *การศึกษาที่มีวิจัยเป็นฐาน*. กรุงเทพฯ: ศูนย์เอกสารและตำราวิชาการ. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2553). *เทคนิคการใช้คำถามในการพัฒนาความคิด*. นนทบุรี: สหมิตรพรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2554). *นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ*. นนทบุรี: สหมิตรพรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- ณัฐวุฒิ กิจรุ่งเรือง และคณะ. (2545). *ผู้เรียนเป็นสำคัญและการเขียนแผนการเรียนรู้ระดับบัณฑิตศึกษา*. กรุงเทพฯ: เบลโล่การพิมพ์.
- ทีศนา เขมณี. (2545). *ศาสตร์การสอน*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บัณฑิต จุลาสัย. (2550). *การบริหารโครงการ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พจนานทรัพย์สมาน. (2549). *การจัดการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนแสวงหาค้นพบด้วยตนเอง*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพฑูรย์ สินลารัตน์. (2554). *กลยุทธ์การสอนตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพฑูรย์ สินลารัตน์. (2542). *การพัฒนาการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สาคร สุขศรีวงศ์. (2548). *เรียนผ่านกรณีศึกษา*. กรุงเทพฯ: เจพีซีเบอร์การพิมพ์.
- สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง. ออนไลน์. (2554). *เอกสารประชุมการคาดการณ์และทิศทางการเศรษฐกิจไทยปี 2554 ในครึ่งปีหลัง*. วันที่ 30 เมษายน 2554.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2554). *รายงานประจำปี 2554*. กรุงเทพฯ: กระทรวงการคลัง.
- ศูนย์ข้อมูลอสังหาริมทรัพย์ไทย. (2554). *ข้อมูลและทิศทางการพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ ไตรมาส 3 ปี 2554*. กรุงเทพฯ: ศูนย์ข้อมูลอสังหาริมทรัพย์ไทย. ธนาคารอาคารสงเคราะห์.
- อรุณ ศิริจานุสรณ์. (2554). *เอกสารประกอบการบรรยาย AP801 วิชาสัมมนาสภาพแวดล้อมสรรค์สร้าง*. กรุงเทพฯ: คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการผังเมือง, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อรุณ ศิริจานุสรณ์. (2555). *ระบบการศึกษาด้านอสังหาริมทรัพย์ในประเทศไทย. วารสาร (อาษา) สมาคมสถาปนิกสยามในพระบรมราชูปถัมภ์, 2*. หน้า 56-60.